

Danskfaget – beholder eller genstand?

*Skitse til en fagdidaktisk
kategorieforskning*

Manchet

Ofte diskuterer vi de forskningsmetodiske tilgange vi benytter inden for danskfaget i forbindelse med undersøgelser af danskfaglige genstandsområder. Hvad sker der når vi foretager en opmærksomhedsændring der forskyder fokus fra det der er inden for faget forstået som en beholder, til faget selv som en genstand for undersøgelse? Oplægget vil analysere denne forskydning som et didaktisk perspektivskift, der også kræver et skift i forskningsmetodiske tilgange.

Wolfgang Klafki

Enkeltvidenskaberne udvikler ikke i sig selv tilstrækkelige udvælgelseskriterier, selv om didaktiske beslutninger naturligvis ikke kan træffes uden hensyn til de videnskaber, de refererer til. Fagdidaktikker må som selvstændige videnskabelige discipliner udvikles i grænseområdet eller bedre i relationsfeltet mellem den almene didaktik og fagvidenskaberne.

Danskfaget som beholder

1. Danskfagets videnskabsfag

- Sprogvidenskab
- Medievidenskab
- Litteraturvidenskab

2. Tilgange inden for videnskabsfagene

- Hermeneutik
- Strukturalisme
- Semiotik og diskursteori

3. Tilgange inden for undervisningsfagene:

- Kvantitative undersøgelser
- Kvalitative felt- og casestudier

Danskfaget som genstand

1. Hvad er fælles?

Generalisering af tekst- og fortolkningskompetencer i relation til forskellige udtryksformer

2. Hvad er forskelligt?

Differentiering mellem forskellige metodikker, modaliteter, kulturteknikker og stofområder

3. Hvad konstituerer faget?

Nationalstaten og fagets kulturhistoriske funktion (materialdannelse)? Kulturteknikker og fagets almindennende funktion (formaldannelse)?

Hvordan genstandsgør vi danskfaget?

- **Historisk undersøgelse (diakront perspektiv)**
af hvordan fagforståelsen reflekteres i politiske tiltag, læseplaner, læremidler og dokumenteret praksis
 - **Sociologisk undersøgelse (synkront perspektiv)**
af fagets funktion i en institutionel og samfundsmæssig kontekst
 - **Sammenlignende fagdidaktik (komparativt perspektiv)**
Sammenligning af fagdidaktikker og tværgående kategorier: etik, kultur...
 - **Fagdidaktologisk undersøgelse (almendidaktisk perspektiv)**
af fagdidaktikken som en særlig måde at organisere indhold på
-
- **Fagdidaktisk undersøgelse (fagdidaktisk perspektiv)**
og udvikling af fagets genstandsområde

Faglige områderobjekter

Sprog

Medier

Litteratur

Analyse-

Læse-
planer

Lære-
midler

Prak-
sis

Perspektiv

F
A
G
D
I
D
A
K
T
I
K

Undersøgelser

Historisk

Sociologisk

Sammenlignende

Fagdidaktologisk

Fagdidaktologi I

Den dobbelte udfordring: at didaktisere faget og fagliggøre didaktikken.

Didaktiske paradigmer

Basisfagsdidaktik

Etnodidaktik

Udfordringsdidaktik

Eksistensdidaktik

Relationer

Nedsivning

Non-relation

Relationsfelt

Fagdidaktologi II

Material dannelse

Objektivistisk:
Overføring af
objektivt indhold

Klassisk:
Overlevering af
klassisk indhold

Kategorial dannelse

Dobbeltsidig:
Elev og stof åbner
sig for hinanden

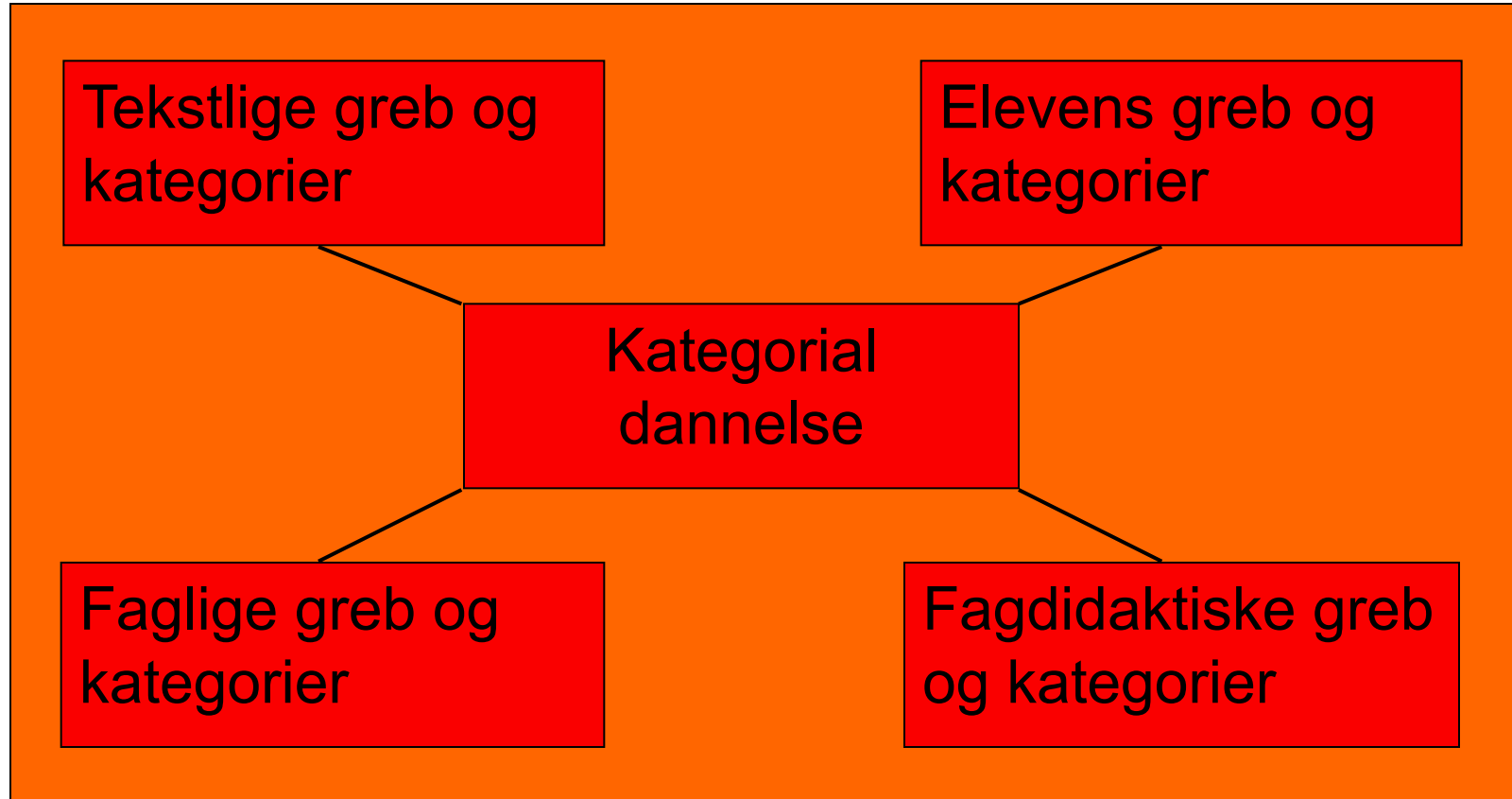
Almen:
Søger det almene
i det specifikke

Formal dannelse

Funktionel:
Udvikling af evner
og færdigheder

Methodisk:
Tilegnelse af me-
toder og teknikker

Relationsfeltsdidaktik

Kategorialforskning

1. Fagdidaktologiske præmisser:

- Danskfagets relationsfeltsdidaktik
- Danskfaglig kategorial dannelse

2. Relevante forskningstilgange:

- Fænomenologi
- Kognitiv semiotik
- Sociosemiotik
- New historicism/litteraturhistoriografi

3. Aktuelle udfordringer:

- Hvad er danskfagets stof/indhold?
- Hvad med den immanente tværfaglighed i danskfaget?
- Er dansk en dimension i alle fag?
- Omfatter dansk alle fag?

Litteratur

- Nielsen, Frede V.: "Fagdidaktikkens kernefaglighed". I: Karsten Schnack (red.). *Didaktik på kryds og tværs*. København: Danmarks Pædagogiske Universitets Forlag, 2004, s. 25-46.
- Klafki, Wolfgang: "Kategorial dannelse. Bidrag til en dannelsesteoretisk fortolkning af den moderne didaktik". I: Wolfgang Klafki, *Kategorial dannelse og kritisk-konstruktiv pædagogik. Udvalgte artikler*. København: NNF, 1983.